NOORD-BRABANDER.

N°. VERSCH. 147 — 'S BOSCH, DINGSDAG 8 DECEMBER 1835.

Duitschland.

FRANKFORT, den 3 December.

Uit Zurich wordt van den 24 Nov. geschreven, dat de regering van dat kanton, op het van wege het kanton Aargau gedane berigt, wegens de gisting onder de katholijke gemeenten van eenige districten, en het daarop gevolgd verzoek om overeenkomstig de bondsverpligting gewapende hulp te zenden, order gegeven had tot het marschvaardig houden van een bataillon infanterie, nevens een kompagnie artillerie, scherpschutters en kavallerie, met last op het eerst bevel in het kanton Aargau te rukken; ook de drie overige katholijke van den Zuricher eersten ban des bondslegers waren daartoe aangeschreven, en de tweede ban gewaarschuwd zich gereed te houden. Van de genomen maatregelen was aan het kanton Aargau en aan het voorsittend kanton berigt gezonden. Het laatstgemelde had reeds op een vroeger schrijven van de zijde van Aargau, de tegenbering gegeven, dat men de noodige maatregelen zou nemen, indien de rust in het kanton gestoord wierd. Men hoopte alzoo op deze wijze het vuur van den burgeroorlog in deszelfs eerste ontvlamming te zullen kunnen uitdoven. Ook aan de kantons Lucern, Zug en St. Gall was van één en ander bericht gedaan.

— Uit Aargau wordt gemeld, dat het grootste gedeelte der priesters geweigerd hebben den eed af te leggen; te Brengarten en Muri hebben alle geweigerd; te Baden zouden er 5 toegestemd hebben. Te Zurzach zelfde lot.

— Uit Koblenz schrijft men van 30 November: sedert het jaar 1825, toen de wolven met geheele troepen in onzen omtrek verschenen, kan men zich niet herinneren zoovele wolven gezien te hebben bij de stad komen, te meer daar men in de laatste maanden is van de aanzienlijke schade door hen aangericht gewag gemaakt, doch naar het schijnt is die openbaarmaking niet van het minst nut tot weering van het kwaad geweest. Op den helderen dag wandelen de wolven ongestoord over het veld, en wel zeer gelukkig is het, dat zij meest om onze stad hebben, anders zou den stadgenoten in Koblenz komen, om de heeren jachtpachters een handje te geven.

Frankryk.

PARIJS, den 4 December.

De amerikaansche zaakgelastigde is thans werkelijk naar Havre vertrokken om zich eerstdaags naar New-York in te scheepen. Het *Journal des Débats* deelt onderscheidene artikelen uit de amerikaansche dagbladen mede, die alle stroken moeten om eenen oorlog met Frankrijk als hoogst onwaarschijnlijk voor te dragen en dus den handel gerust te stellen. Terzelver tijd bewoert het *Journal des Débats* dat de oorlogzuchtige houding die de thans heerschende partij van den generaal *Jackson* en den heer *van Buren* aannemen, hoofdzakelijk ten doel heeft, de eigenliefde der natie te streelen, en zich dus de meerderheid bij de aanstaande verkiezingen van eenen voorzitter te verkiezen.

— De hoed van *Napoleon*, die tot het publiek verkochte liefhebberijen behoort van den heer *Coros* behoorde, is gisteren verkocht geworden. Hij werd op 500 fr. gesteld en is voor 1920 fr. den geneesheer *Delacroix* toegewezen.

— In de protestansche *kerkelijke Courant* van professor *Hengstenberg* te Berlijn leest men het navolgende:

« De (protestansche) evangelische maatschappij heeft sedert haare oprigting zeven en twintig werklieden onderhouden. Op dit oogenblik onderhoudt zij in de departementen der saône en Loire en van Jura vijf evangelisten en tien marskramers (*Colporteurs*). In het departement van de Meurthe twee marskramers, even zooveel in de Haute Saône; een in de Ardennes, een te Lyon en een te Genève. In het geheel vijf evangelisten en zeven marskramers.»

Deze tijding is waarlijk zeer aardig. Immers wat moet men niet zeggen van een genootschap, hetwelk zeer belagchelijk vindt dat de katholijken ook missionnarissen hebben, terwijl die maatschappij zelfs missionnarissen uitzendt, want die evangelisten, zijn anders niet dan missionnarissen. Zij prediken in de steden en op het platte land, vergezeld van hunne marskramers, die ook een minder soort van missionnarissen uitmaken. Zij vereenigden protestansche bovenkoven, waar zij komen. De dagbladen die van dat gezelschap gedachtenis zijn, verklaren zich niet over de protestantsche zendelingen, die de departementen verontrusten.

(Emt.)

Nederlanden.

's HERTOGENBOSCH, den 7 December.

Gisteren is alhier de 43 verjaarsdag van Z. K. H. den veldmaarschalk Prins van Oranje, door het luiden der klokken, het spelen der cimbalen en andere gebruikelijke plegtigheden gevierd geworden, des avonds was het stadhuis prachtig verlicht.

— Uit Leyden schrijft men, dat nu ook Z. K. H. Prins *Alexander*, tweede zoon Z. K. H. den Prins van Oranje, aldaar is aangekomen, om even als zijne andere broeder Z. K. H. Prins *Willem* de akademische lessen der hoogleeraren *Cock*, *Tydeman* en *Peerlkamp* in het staat- en volkenregt, de staatshuishoudkunde en algemeene geschiedenis enz. te ontvangen. De beide Prinsen houden hun verblijf ten huize van den heer *Hazenberg* op het Rapenburg.

— In het bij de kamer ingekomen ontwerp voor de ligting der nationale militie in 1836, wordt voorgesteld dezelve te bepalen op een getal van de 300 zielen. Alle plaatsvervangers zullen worden toegelaten, alle ingezetenen, onverschillig in welke provincie zij gevestigd zijn, mits gedurende ten minste zes maanden in het rijk hunne gewone woonplaats hebbende.

— Men verneemt, dat den 7 dezer het provinciaal kerkgenootschap van Gelderland, de heer *A. Brummelkamp*, predikant te Ruurlo, ontzet is als predikant bij het Nederlandsch hervormd kerkgenootschap, en zulks wegens het weigeren van het gebruiken der evangelische gezangen en het volharden in deze weigering, als ook wegens zijne mondeling en schriftelijk gedane verklaring van gehoorzaamheid te weigeren aan het bestaande kerkbestuur, als zijnde hetzelve, naar zijne verklaring, anti-gereformeerd.

— Te Keulen is den 1 dezer tot het domkapittel tot Aartsbisschop verkozen de heer *Clemens August*, vrijheer *Droste zu Vischering*, Bisschop van Calama te Münster.

REDEVOERING uitgesproken door den Heer Mr. R. P. Romme in de zitting van de tweede kamer der Staten-Generaal van woensdag den 2 December jl., betrekkelijk het ontwerp van wet ter voorziening in de volle rentebetaling van de nationale schuld, verschijnende den laatsten December 1835.

Het tijdstip waarop ik tot de vergadering van U Ed. Mog. werd afgevaardigd, is slechts door verloop van ruim een jaar van ons verwijderd, en bereids zie ik mij voor de derde maal geroepen om het zoogenaamd belgische aandeel in de renten der nederlandsche schuld in nadere overweging te nemen; ik ben niet voornemens daarom thans in breedere omwikkeling te treden; genoeg toch is er over dit onderwerp bij vroegere gelegenheden gezegd, en ik heb mij alzoo alleen voorgesteld U Ed. Mog. zoo kort mogelijk eenige der gronden te ontvouwen, waarop mijne gevoelen ten deze hoofdzakelijk berusten.

Een ruime veld van bespiegelingen opent zich, wanneer men al de niet gemeenzame zijden tot de onderwerpelijke rentebetaling aan het gewone burgerlijke of staats-regt wil toetsen, en de beslissing daarvan haakelijk maken. Ik zal mij echter op dat ruime veld niet begeven, als mag mijne inzien geene zekere solutie kunnende opleveren, of het gewoon burgerlijk regt is toch niet voor beslissing van staatsaangelegenheden geschreven; de ontwerpers althans van de fransche wetten zullen wel zeker niet dan de hollandsche-belgische quaestie gedacht hebben; evenmin zal ik tot vermijding van onnoodige herinneringen eene beslissing in het hedendaagsche staatsregt trachten op te sporen, dewijl dit regt bovendien, reeds geruimen tijd vroeg of overnagt gerefureerd, dezelfs bestaan heeft, tot eene hoogere bron opklimmende, die van billijkheid en regtvaardigheid, namelijk, zoo komt mij voor, dat België sedert het rijne inkomen aan de gemeenschap heeft ontrokken, het ook zijn aandeel in de lasten dier gemeenschap moet dragen, dit begrensde mijne overweging, waarin ik de vereeniging uit, daarin ook ligt de verbinding opgesloten, de wederkeerige van den staat hebbende

met België en Noord-Nederland vereenigd gecontracteerd; deze vereeniging nu, hoe dan ook, heeft opgehouden te bestaan.

Ik zal mij alzoo te dezen opzigte bepalen bij de verklaring, dat ik, wat mij zelven betreft, van gevoelen ben, dat Noord-Nederland tot de onderhavige betaling, noch als aandeel in de algemeene renten, noch als voorschot, crediet of zoo men het noemen wil, kan geacht worden gehouden te zijn, en dat dit gevoelen niet alleen uit eigen denkwijze, ligtzinnig opgevat, zijn bestaan ontleent, maar mede geschraagd wordt door eene onbevooroordeelde en onpartijdige overweging der verhandelingen in de verbalen der secties vervat en der openbare discussien, bij vorige gelegenheden, omtrent deze wet gehouden.

Ik betreed zeer wel de ongelegenheden en bezwaren, oogenblikkelijk uit eene weigering van betaling te ontstaan; waren dezen ook zoo gemakkelijk op te lossen, alsdan vermeen ik te mogen besluiten dat er geheel anders over het beginsel van dit wets-ontwerp zoude gedacht worden; hoe dit ook zijn moge, bij eene goedstemming dezer renten, doen zich nog meerdere en grootere bezwaren voor: immers, men is met het toestaan van vier millioenen twee tonnen begonnen, en deze op zich zelve geringe som is door successievelijke toestemming tot een bedrag geklommen, hetwelk met de verloopen renten, negotiatie-kosten, benevens het thans aangevraagd montant, niet verre beneden de 40 millioenen zal blijven, doch gesteld nu dat dit bezwaar zelfs met bijvoeging van nog een, twee of drie termijnen te herstellen of te overkomen ware, wie verzekert ons dan nog dat de omstandigheden waarvan deze betaling het gevolg is, zullen opgehouden hebben te bestaan, of wel dat zulks na verloop van tien of meerdere jaren het geval zal wezen? Dit nadenkende, Ed. Mog. Heeren! vraag ik, of de kiem des verderfs, ja van den ondergang van ons financiewezen, in het toestaan deser rente niet ligt opgesloten? vroeger uit bijzondere leeningen, daarna uit diedoor het syndicaat bewerkstelligd gevonden, wordt deze betaling naar aanleiding der antwoorden van regerinswege gegeven, ditmaal voor het laatst ook door dit ligchaam gepresteerd; — bij die zelfde antwoorden wordt wel gezegd *dat zoo de omstandigheden weder voorziening van soortgelijken aard mogten vorderen, de regering alsdan bedacht zal blijven op hulpmiddelen zonder bezwaar der belastingschuldigen, welke die voldoening kunnen verzekeren*, maar de vraag is, wat hier door *bezwaar* bedoeld wordt; mogt dit kunnen verstaan worden zonder dadelijk of toekomstig bezwaar, en dit middel alzoo uitgevonden wezen, alsdan wenschte ik dat hetzelve bereids bij deze gelegenheid was bekend gemaakt geworden: meest dit echter, tot het dadelijk bezwaar beperkt, het toekomstige in het midden laten, dan komt de zaak op hetzelfde neder wat ze thans is, en laat alzoo alle bezwaren van kanswisseling voor rekening van de natie in de toekomst, welke bereids zoo zwaar belast is, dat men bij het aandenken daarvan voor de gevolgen terug deinst.

De vrees voor de terugwerking op het openbaar vertrouwen, schijnt ten deze ook van grooten invloed te wezen; ik zoude dezelve gegrond achten, indien wij de betaling weigerden van hetgeen wij mogten verschuldigd wezen, maar niet bij afwering van hetgeen niet meer behoort te wezen: de noord-nederlandsche gevestigde goede trouw zal daardoor bij het beschaafde gedeelte van Europa, hetwelk bereids de gedane betalingen bewondert, niet geprejudicieerd worden; bovendien wordt dezelve slechts partieel geëffectueerd, als zijnde daarvan uitgezonderd de renten, ten behoeve van openbare instellingen in België, en voormalige ambtenaren in dat land wegens gedane borgstellingen verschenen, zoo als in een van de verbalen der afdeelingen, ook ditmaal, is opgemerkt geworden.

Hoe het ook zijn moge, Ed. Mog. Heeren! er bestaat in allen gevalle groote verscheidenheid van gevoelen omtrent het beginsel dezer wet, en kan er over de betwijfelde schuldbetalingen zoo maar heen gestapt worden, dan komt mij ongezocht bij deze gelegenheid alhier de schade voor den geest door inundatien, verwoestingen van houtgewassen en andere eigendommen, tot verdediging, ja tot behoud van het geheel, in sommige onzer gewesten aangerigt, en welker bestaan van gelijke dagteekening is als de eerste voordragt van een wets-ontwerp van gelijken aard als het onderhavige: om de wettigheid dezer vergoeding te waarderen, behoeft men de regtsbeginselen niet verre te zoeken, daar art. 164 dierzelfde grondwet, naar aanleiding van welke wij hier nog vergaderd zijn, toch met zoo vele woorden zegt: «*Dat ieder ingezeten wordt gehandhaafd in het vreedzaam genot zijner eigendommen en niemand van eenig gedeelte daarvan dan tegen schadeloosstelling kan worden ontzet.*» Hieraan is tot dusverre weinig of niet gedacht, althans in verhouding der belangrijke schade, die voor vele eigenaars met het verlies van een vierde, voor sommigen helft van de of meer van den eigendom gelijk staat; het zoude niet moeijelijk vallen, dit voorbeeld door anderen eenzeer te vervullen verpligtingen te laten opvolgen, dan genoeg, Ed. Mog. Heeren! zij tot staving van het voorgestelde doel of de beweegredenen van mijn gevoelen aangevoerd.

Eindelijk wordt bij de behandeling dezer wet, het aandenken van onzen staatkundigen toestand bijzonder verlevendigd, het voortdurend overkeer daarvan met betrekking tot onze moreele en materiele belangen, op eene duchtige wijze gevoeld: hoezeer het verlangen [illegible] van zekere bestemming overgegeven te zien, door mij ook [illegible] althans voor U Ed. Mog. met geene woorden te [illegible] zal dan ook hiermede mijne rede besluiten.

Op de gedane redevoeringen van andere sprekers zeide de heer *Romme* nog nader:

»Ik vindt mij genoodzaakt nog even het woord te vragen, niet [illegible] de algemeene bedenkingen, tegen mijne rede ingebragt te wederleggen; hieraan is bereids door een hooggeacht medelid uit [illegible] van Nes, bondiger voldaan, dan ik mij daartoe [illegible] staat achte; [illegible] eene tegenwerping door den geachten voorgen spreker, betrekkelijk, de aangevoerde wet van 16 November 1814, ten opzigte van geïnundeerde landen, tegen het door mij *aangevoerde voorbeeld* gemaakt; kan ik niet in het midden laten; ik heb geenszins de gronden onder den bij opgemelde wet omschreven kring op het oog gehad; opgelost deze bepaal ik mij bij den wensch dat de nog geïnundeerden spoedig mogen ontlast worden; maar heb gronden en polders bedoeld op verderen afstand dan bij die wet is bepaald, zelfs van 1 tot 3 uren buiten den omtrek van vestingen gelegen, en op dezen vertrouw ik dat nog de wet van 1814, doch eenige andere wets-bepaling anterieur aan de grondwet van 1815 van toepassing zullen wezen.

Te midden der pogingen welke de partij der nieuwigheids invoerders in Zwitserland aanwendt, om de kerk ten ondersten boven te werken en den godsdienst te vernietigen, ziet men krachtige en loffelijke vertoogen indienen. In het kanton Aargau hebben twaalf afgevaardigden van den grooten raad den 7 November geprotesteerd tegen het besluit van dien dag, waardoor de priesters aan den eed onderworpen worden. Hun protest is van den volgenden inhoud:

De ondergeteekenden, overwegende dat de gestrenge wetten door den grooten raad in deszelfs zitting van den 7 November 1835, betrekkelijk het afleggen van den eed door de [illegible]heid in beginsel daarstellen, dat het aan de burgerlijke magt behoort, *als zoodanig*, en buiten medewerking van het bisschoppelijk gezag om aan de katholijke priesters de magt te verleenen of te ontnemen van herderlijke bedieningen in eene bepaalde jurisdictie uit te oefenen; overwegende daarenboven dat men aan de geestelijken, voor de gerustheid van hun geweten gelijk zulks in het kanton Bern, plaats heeft, niet vergund, om in de eedsaflegging eenig voorbehoud van den eersten eed te doen, welken zij in handen van hunnen Bisschop overeenkomstig de wetten der kerk gedaan hebben: overwegende eindelijk dat niettegenstaande al deze beweegredenen, bepaalde straffen tegen diegenen welke den eed zouden weigeren zijn daargesteld; zien zich derhalve verpligt in de protokol te doen plaatsen, *dat zij tegen de wet gestemd hebben en tegen al derzelver gevolg protesteren.*

Aargau den 6 November 1835.

(Volgen de handteekeningen der twaalf afgevaardigden).

Eene andere reclamatie heeft in het kanton Friburg plaats gehad De regering van Aargau had, eenigen tijd geleden, een rapport aan den grooten raad ingediend om deszelfs stelsel van onderdrukking, ten aanzien der geestelijkheid te regtvaardigen. Dit stuk werd met verkwisting in geheel Zwitserland verspreid. In het kanton Friburg deden de protesten aan al de leden van den grooten raad een exemplaar uitdeelen. Vele afgevaardigden die niet konden beseffen, dat de staatsraad de [illegible]eling van dit anti-katholijk geschrift had toegestaan, dienden de navolgende verklaring in:

«De mededeeling, welke wij ontvangen hebben, van een brochuurtje den titel voerende: *Rapport van den kleinen raad aan den grooten raad, betrekkelijk de katholijke en kerkelijke zaken van het kanton Aargau*, is ons vooreerst niet voorgekomen bestemd te zijn anders dan om de oppositie te regtvaardigen, welken de regering van Aargau zich met het hoofd der katholijke Kerk geplaatst heeft en alles uit dit oogpunt beschouwende, gevoelen wij ons gedrongen om dien staat van zaken te betreuren, waaruit duidelijk blijkt, dat eene scheuring moet volgen, vermits het gouvernement volhardt in de beginselen der conferentie van Baden, in weerwil dat dezelve door de autoriteit die de waarheden van den katholijken godsdienst in bewaring heeft, gedoemd zijn, aan te nemen; vermits geestelijken tot geldboeten veroordeeld en van hunne beneficien beroofd [illegible], uit hoofde zij aan hunnen Bischop gehoorzaamden; vermits de bekendmaking alleen der bulle van den H. Vader strengelijk verboden is, vermits eindelijk de katholijken in grooten getale als verstoorders der openbare rust zijn behandeld geworden, onder zij van het regt van petitie gebruik gemaakt hebben, alleen met de bedoeling om het herstel dier grieven te erlangen.

Maar de omstandigheid, dat deze mededeeling ons gedaan is van wege de heeren prefecten, door tusschenkomst hunner ambtenaren doet ons gelooven, dat dezelve eene geheel andere strekking heeft en dat waarschijnlijk, zelfs zonder uw weten, men zich zoo gedienstig betoond heeft om dit brochuurtje te verspreiden, met het oogmerk om het friburgsche volk voor te bereiden tot het [illegible] van beginselen omtrent als dezelve daarin vervat zijn en hun daarmede gemeenzaam te maken. Zoodanig de zaak is, vermeenen wij het onze eigene eer, en de [illegible] van te voeren, waarom het zelve niets verzwijgen mogen.

Dit brochuurtje bevat stellingen die de kerkelijke hiërarchie omverwerpen; het stelt aan het katholijke volk eene geheel protestantsche leer voor, het leert de ketterij, verwerpende het goddelijk gezag der overlevering en steunende op eene protestantsche autori-

teit om de leerstelling te bepalen en vervolgens daaruit gevolgtrekkingen af te leiden die met de katholijke Kerk strijdig zijn.

Als katholijken, als vrienden der staatkundige instellingen van het kanton, die den katholijken godsdienst waarborgen, kunnen wij niets anders dan een geschrift verwerpen, hetwelk valsche stellingen bevat; daarom hebben wij de eer de exemplaren, die wij ontvangen hebben terug te zenden, in de hoop dat gij de middelen zult zoeken, dat het friburgsche volk door het verspreiden van hetzelve over dergelijke gewigtige zaken niet in dwaling worden gebragt.

Wij hebben de eer

(Volgen de onderteekeningen).

Uit de hierstaande stukken ziet men ten duidelijkste, dat de geest van het zuiverst katholicismus in Zwitserland blijft heerschen, en dat nogtans de katholijke kantons niet duldt dat eenigen aanslag op de leer dier Kerk gedaan worde, daarvandaan die hevige spanning der gemoederen in dat land, waarin slechts enkele kantons, waar de protestanten de meerderheid uitmaken, de katholijke Kerk willen onderdrukken en aan voorschriften onderwerpen, die het *Josephismus* ten doel hebben en met die Kerk in strijd zijn.

Ten gevolge dezer verschillen, hebben vele protestantsche dagbladen eene kreet aangeheven even alsof de katholijken in Zwitserland het oneens waren en er onder hun, gelijk in andere landen de protestanten telkens verschillen, verdeeldheid bestond; zij willen het doen voorkomen alsof het geene twist is tusschen roomsch katholijken en protestanten, zoo als de *Rotterdamsche Courant* van den 3 dezer in het breede mededeelt, maar onder de R. K. zelve, waar van een gedeelte zich wil losmaken van den pausselijken Stoel, en eene nationale zwitsersche katholijke Kerk stichten, even alsof men katholijk kan blijven, wanneer men zich van de Moederkerk onttrekt.

Gaarne, wellicht zoo men zulks gezien hebben, doch men heeft verdere gevolgtrekkingen afgeleid, die, mogten dezelve eenigen grond hadden, voorzeker noodlottig zouden kunnen worden. Immers het is niet gelijk men wel wil voorwenden, eene verdeeldheid onder de katholijke geestelijkheid en derzelver kudde noch onder de katholijken zelven, maar eene verzetting tegen willekeurige maatregelen genomen door de afgevaardigden van de protestantsche kantons *Aargau* en *Baselland*, die in de meeste kantons ook geen bijval vinden, om de geestelijkheid aan eenen eed te onderwerpen ter nakoming van voorschriften die zij niet tot organisatie van de roomsch katholijke Kerk hebben medegewerkt en die eene geheele scheiding met de Moederkerk ten gevolge hebben, — blijkbaar met een bestanddeel der katholijke godsdienst omver te werpen en dus eene wereldlijke magt afhankelijk te maken. Het is dan ook, wij herhalen het, geene verdeeldheid onder de katholijken, dat deze verwerpen de plannen der nieuwigheidinvoerders, te dezen, zich standvastig aan de eenige oude leer, maar eene krachtdadige verzetting tegen de roekelooze besluiten van protestantsche kantons, die de roomsch katholijken gaarne onder het juk zouden willen brengen.

Het is waar er zijn in de regerings-kollegien enige katholijken, en daaronder een klein getal die met de protestantsche leden medewerken, en rekkelijk genoeg zijn, om hunnen godsdienst aan hunne hartstogten en belangen op te offeren, maar het getal is ook niet gering, die door hunne protesten zich daar tegen verzetten, en het mogt almede veel zijn, het geen niet te verwonderen is, wanneer men in aanmerking neemen, welke pogingen reeds sedert jaren in het werk gesteld zijn, om de jeugd in de studien tot onverschilligheid in het godsdienstige te besturen.

Het mogt ook waar zijn dat enkele geestelijken zich aan den eed zouden hebben onderworpen, doch dan zij het vergund hierlegen op te merken dat deze zwakke geestelijken alleen in de voorm. protestantsche kantons, gevonden worden, alwaar zij, te midden van het protestantismus, mogelijk door drang van omstandigheden en uit vreeze voor de tegen hen bepaalde straffen zich gedwongen zien tot eenen dergelijken stap over te gaan. En het is te verwonderen, dat dit getal niet grooter is, doch dit stelt geene verdeeldheid daar, zoo als de protestantsche dagbladen het willen doen voorkomen. — De tijd zal leeren wat hier van het gevolg zal wezen.

166ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

VIJFDE KLASSE.

Laatste Trekking. No. 22099 eene Premie van *f* 5,000.

Heden overleed tot onze grootendroefheid onze waarde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevrouw MARIA de [illegible], Weduwe van wijlen den Heer THEODORUS [illegible], in leven Lid van de Regering der stad 's Bosch, in den ouderdom van bijna 82 jaren.

's Bosch, 24 December 1835.

LOUIS GAST.
uit aller Naam.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

Bij A. P. VAN LANGENHUYSEN te 's Gravenhage, is van de pers gekomen:

DE LIEFDE TOT JESUS CHRISTUS, in oefening gebragt volgens de woorden van den H. Paulus. *De Liefde is geduldig, zij is zagtmoedig* (I Cor. XIII, 4.) aangeboden aan de zielen die hun eeuwig heil willen verbeteren, en naar de volmaaktheid streven door den H. Augustinus die Hagedoorn naar het Fransch door een R. K. Priester, prijs 60 Cents.

Hetzelve is mede te verkrijgen te 's Bosch bij Gebr. Langenhuysen, te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen, te Rotterdam bij Bolak, te Leyden bij Herdingh, te Breda bij van Gorcum en Hanlan, te Roermond bij Roelofs en Boekmeesters, te Utrecht bij Bazarne en van Rossum, en te Arnhem bij N. Vanhengel.

MAGAZIJN VOOR ROOMSCH-KATHOLIJKEN.

TER VERSPREIDING VAN NUTTIGE KUNDIGHEDEN.

Inhoud van No. 49.

Het Kampo-Santo te *Pisa* (*met plaat*). — Statistiek der provincie *Groningen*. — 19 Handteekeningen van *Napoleon Buonaparte*. — Afbeelding van het Huis, waarin *Napoleon* geboren is. — Pennefabrijken in *Engeland*. — Ontvangenis van de heilige Maagd *Maria*. — De H. *Pius V*, eenen Melaandsche verbindende (*met plaat*).

Prijs per jaar *f* 5-50 en voor 3 maanden *f* 1-55 franco per post. De inteekening geschiedt bij alle Boekhandelaars en Postdirecteuren des koningrijks.

BEKENDMAKINGEN.

OLYMPIQUE.

Onder Directie van den Heer F. E. FLORIDOR

GEPLAATST OP DE *PARADEPLAATS* IN HET GROOTE FRAAIJE INGERIGTE LOKAAL.

Aanvang des Avonds half 7 Uren.

Op Maandag den 7 December, voor de eerste maal,

ROBERT DE STRUIKROOVER,

OF

DE BANDIET UIT HET PYRENEESCH GEBERGTE.

Buitengewone en Brillante Scènes, uitgevoerd door den Heer *LAGOUTTE*, ondersteund door de Heeren *LEVELIER*, *COLOMBET* en *ANDRE*.

Den Jongleur de Heer *CHARLES*, zal door deze Exercitien, bestaande in het omgaan met appels, hoeden, messen en meer voorwerpen, de naauwkeurigste aanschouwers in opgetogenheid doen staan.

De tusschen acten zullen door onderscheidene Comische Scènes worden afgewisseld door den Heer *GONTARD*.

Voorts zullen al de eerste Sujetten en overige Leden van het Gezelschap in deze Voorstelling werkzaam zijn.

De Heer *LEONDIN* berigt het geëerde Publiek, dat hij slechts 12 Voorstellingen zal geven, waarvan de Speeldagen op Zondag, Maandag, Woensdag en Donderdag bepaald zijn.

De Prijzen der plaatsen: Eerste Rang *f* 1-50.

Tweede Rang *f* 1-00. Derde Rang *f* 0-50.

P.S. Heeren die zich gelieven te Abonneren, vervoegen zich aan bovengemeld Lokaal, alwaar de Inteekenlijst met de Conditie zullen ter lezing liggen. Op hoog bevel mag in het Lokaal niet gerookt worden.

NB. Door den invallenden Feestdag zal men Dinsdag eene Groote Brillante REPRESENTATIE geven.

Tegen Maart aanstaande wordt aangeboden in *Antwerpen*, op voordeelige voorwaarden, eene welbekende GROS- SIERSHANDEL en WINKEL in WOLLEN, KATOENEN en ZIJDEN MANUFACTUREN, waarvoor een Kapitaal van 6 à 8 Duizend Gulden noodig is, en des verkiezende uitgebreid kan worden tot *f* 50,000, met goeden intrest te gebruiken. Gegoede aanzoeken tot nadere inlichting worden aangenomen door gefrankeerde brieven, onder letter D, bij de Uitgevers dezes.

Op Woensdag den 23 December 1835, des morgens om 10 uren, zal de Notaris VAN REYSEN, te 's Hage, voor den Heer en Mr. J. F. MAURITS GENDERHEYDEN op de eerste Nommenbosche Hoeve onder *Schijndel*, in het openbaar op verdere verkoopen: 35 EIKENBOOMEN geschikt tot KRAM- en TIMMERHOUT, 20 ZOMER- en HAGEBEUKE- en SCHIE-POPULIEREN, 100 GEMENGDE OPGAANDE BERKEN, benevens de hoogstaande heide MASTBOOMEN, een Huis, Erf, 20 koopen SCHAARHOUT en eene aanmerkelijke partij DROOG BRANDHOUT, alles staande op voormelde Hoeve vast aan de *Zuid-Willems-Vaart*, bewoond door *Hendrik Van Hooren*, bij wiens behuizing van alles te bekomen is.

De ondergeteekende President van het Kollegie van Regenten, aan het Roomsch-Katholijk Weeshuis te *'s Hertogenbosch*, verzoekt allen die aan EURDEREN of te BETALEN hebben, aan den Beedel en Nalatenschap van wijle

JOHANNES FRANCISCUS VAN UDEN, in leven Koopman in Steenkolen en Slijter in Sterke Dranken binnen *'s Hertogenbosch*, aldaar den 25 November 1835 overleden, daarvan Quaare of Betaling te doen, aan den Amanuensis en Rentmeester van gemelde Weeshuis, den Heer A. P. BOLSIUS, Notaris alhier.

's Hertogenbosch, den 2 December 1835.

J. VAN DEN PAS.

* * *A. S. DRUKKER* van *Amsterdam*, maakt hedenmaal publicke bekend: dat hij door verandering van Affaires zijne Goederen, tegen de Inkoops-prijzen zal doen uitverkoopen, en dat hij goed gesorteerd is in volle Goederen, bestaande in: Chinesche Verlakte Thee-Stellen met Koteletten Confoor à *f* 7-75. Tafelspoelen, en Confoor het paar *f* 2-40. Koffijkannen à *f* 3-50. Tinnen Kandelaers per paar à *f* 2-25. Ditto Blikken *f* 1-50. Presenteer-Trommels en Blad *f* 2-50. Groote Bladen à *f* 4-50 tot *f* 2-90. Thee-Stellen, effen zwart met breede Gouden Randen, à *f* 6-50. Koffijkannen à *f* 2-80. Tabaksspitten en Confoor à *f* 1-90. Presenteer-Trommels met Blad à *f* 1-50 à *f* 1-30. Kandelaars per paar à *f* 1-20. Snuiterbakken per paar à 50 cents. Groote vierkante Bladen, grootste soort, met breede Gouden Randen à *f* 1-40 tot 90 cents. Groote Presenteer-Bladen à 22½ cents tot 35 cents. Naai-Kisten met Spiegels van 90 tot *f* 2-50 cents. Thee- en Tabaks-Kistjes à 90 cents tot *f* 1-00. Lepel-Doosjes à 90 cents, met Spiegels à *f* 1-20. Suikerbakspeelen à *f* 4-50, à *f* 3-50, à *f* 1-80. Zeisler Thee-Stoofjes, met Koper à *f* 1-60. Engelsche Tafelmessen met Balijnen Heften, per dozijn à *f* 2-75. Dito ditto, per dozijn à *f* 3, à *f* 2-40. Keuken-Tafelmessen, met Zwarte en Bruine Heften, per dozijn à *f* 1-20. Stalen Vorken, per dozijn à *f* 1-20 cents à 75 cents. Engelsche Pennemessen van 25 cents tot 80 cents. Engelsche Scharen, fijnste soort 75 cents. Teeken-Doosjes à *f* 4-50 à *f* 3-50. Doosjes Naghtpitten, per half dozijn à 45 cents. Lamp-Pitten per dozijn à 8 cents. Beste Kabouters, per dozijn à 15 cents à 30 cents tot 50 cents. Engelsche Tafel-Lampen met Kristallen Ballons van *f* 6-50 à *f* 11-50 tot *f* 4-25. Fijne Verlakte Tabaks-Doozen à 90 cents. Physeur-Stiften Lepeltjes à 90 cents per dozijn. Groote Pompen van 50 tot 80 cents. Beste Scheer-Zeep, grootste soort, à 25 cents. Dito Pommade, per paar à 10 cents. Pijpen met Roeren van 30 cents in alle maaten. Nette Reitjes voor alle Geniën à 10 cents. Dito met Breede Randen à 30 cents. Dito Hoogroode Randen à 50 cents. Bijoux-Tassen van 30 tot 90 cents. Eene groote partij Spiegels met Mahonie-lijsten en Vergulde Lijsten, van 90 cents tot *f* 4-00, in alle maaten. Schuifspiegels, de fijnste grootste soort, van *f* 2-25 tot *f* 4-75 in alle maaten. Engelsche Water-Bieren en Punsch-Glazen à *f* 1-20 per dozijn. Zes Glazen en een Karaf, en Blad, te zamen 90 cents. Een Kabinet met Verguilde Fleschen en Dames-Werkdoosjes en meer andere Engelsche en Fransche Galanterien, is uitgepakt bij den Heer *J. B. Le Mire, Jr.* in den *Vergulden Arend*, alwaar dezelve Zaterdag en Maandag worden verkocht, en zal alsdan eenige dagen uitgepakt blijven, verzoekt een iedere gunsten recommandatie.

FRANCISCUS JOANNES MATTHIAS RITS, openbaar Notaris, residerende te *'s Hertogenbosch*, zal, voor zijne principalen, in het Brabantsche Koffijhuis te *'s Hertogenbosch*, bewoond bij *L. Coenen*, op Woensdag, des avonds ten zeven uure, den 9 December 1835, in het openbaar bij kaarsuitbranding, finaal verkoopen:

Een Recht, Sterk en Goed Doortimmerd WINKELHUIS, van ouds genaamd *DE BLAUWE KUIP*, met ERF, OPEN PLAATS, BLEHKVELD en twee WERKHUIZEN, staande en gelegen in de Vughterstraat binnen de Stad *'s Hertogenbosch*, gekwoteerd H. 3-2, V. H. 46; belend aan de eene zijde *Reinier Herben* en aan de andere zijde de Heer *Genandus van Son*, strekkende voor van de Straat, achterwaarts met het achterste Werkhuis tot aan de Dieze, welk Werkhuis met eenen TRAP en SPOEL uitgang heeft aan de Dieze; bij het Kadaster bekend sectie G. no. 821.

In dit Huis is sedert vele jaren met goed succes eene Katoen- en Linnen-Verw- en Drukkerij uitgeoefend, bestaande onder het Huis in een ruim VOORHUIS, TEGENHANGEN, GENERIJNE KAMER, KELDERKAMER, KEUKEN, zeer groote KELDER, met eenen INGANG van de Straat; voorts fraai BEHANGENE en GEPLAFONNEERDE BOVEN-, VOOR- en ACHTERKAMER, de laatste met eene ruime ALKOVE, een klein BOVEN-LUGEER-KAMERTJE, twee HANGKAMERS, twee ruime ZOLDERS, VLIERING, twee POMPEN, twee PRIVATEN en verdere Gemakken.

Ingezet met de Slagen op . . . . . *f* 5410

Belast met eene jaarlijksche Rent, groot *f* 1-05.

Voor den Kooper in gebruik en genot te aanvaarden, op den 20 December 1835.

Inmiddels zijn nadere informatien te bekomen ten Kantore van den Notaris RITS voornoemd.

MARKTBERIGTEN.

Amsterdam, den 4 December.

Tarwe, in een deel, 182 pond N. Groningen *f* klein 132 pond uitbonte Polaske *f* 235, 126 pond jarige Vriesche *f* 168.

Rogge, in een deel, 120 pond, N. Oldenzaal *f* 136.

Gerst, prijshoudende 112, 114 pond Holstein *f* 116, 118.

Haver, slap, 80, 93 pond N. Drenthe *f* 80, 84, 87, 89 pond O. fijne *f* 82, 84.

Boekweit, niet in ontegenzegd.

Koolzaad, in een doen, Holstein, 60 p. ct.

Lijnzaad, zonder handel.

Bonnepeeld, *f* 180 à 220.

Schiedam, den 4 December.

Jenever, het Nederl. Vat, zonder Fust, *f* 18.75 } zonder dat behoeven
Aziat. Proef het » » » » 21.50 } ting.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Te Parijs waren den 3 : 5 pCt. kont. 107,75; op tijd 108,05; 3 pCt. kont. 79,05; op tijd 80,05; Nap. rent. kont. 98,65; op tijd 99,25; Sp. L. Coupons 35/8; perp. 35; Cortes en Coupons 28/8; Uitg. 13/16; Nieuwe Leening 1834, 45.

Te Antwerpen waren den 5. Belg. 100¾; O. Metall. 102; Nap. renten 93¼; Sicili 93; Rom. L. 104¼; Ld. te Antw. 98; Braz. 85¾; 8p. Leening 1834, 46⅜; 46, 47⅛; Uitgest. 1834, 23¾; Pass. 1834, 13⅜; uitgest. 18.

BEURSPRIJS DER EFFECTEN, TE AMSTERDAM;

ZATERDAG, *den 5 December.*

	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
SPANJEN. pCt.			
Oude Schuld 5	54⅝	54⅝	54⅝
Dito Nieuwe 5	19¾	19¾	19¾
PORTUGAL.			
Uitgestelden 5			
Kanshiljett. dito .	24⅞	24⅞	24⅞
NAPELS.			
Dito . . . 5			
FRANKRIJK.			
Rente Perp. 5	103¾	103¾	103¾
Lecht. Grieth. 5	96¾	97	96¾
SPANJE.			
Sterfte bij Oudijn 5	46⅜	46⅜	46⅜
Dito Oude stukken	46¾	46¾	46¾
Dito Nieuwe	13¾	13¾	13¾
Diferd.	23/16	23/16	23/16
Fransche Uitgest.	17⅞	18¼	18

	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Aand. loot R. 50			
N. te Londen 1830 4			
OOSTENRIJK.			
Dito dito *f* 100 . .			
Dito dito - 250 . 4			
Metaliek 5			98¾
Dito Lond. gen. . 5			
Dito.			
Wenen, Gulden.			
Dito Weener standard.			
DENEMARKEN.			
Leening te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Rotschild.* . . 5			85⅜

Laagste koers. Hoogste koers. Koers 4½ uur.

Koers van het Geld: Beleen. 3 en Prol. 4 pCt.

Te *'s Hertogenbosch*, bij de Gebr. *LANGENHUYSEN*, Drukkers en Uitgevers.